

Lieto Vanhalinna linnavuoren koillisrinne

**Opetuskaivaukset
19.5. – 6.6. 2003**

**Kristiina Korkeakoski-Väisänen
Henrik Asplund**

**Turun yliopisto
Arkeologia**

LIETO VANHALINNA LINNAVUORI KOILLISRINNE

Pk. 1043 12 LITTOINEN

Tutkimusalueen YKJ-keskikoordinaatti: $x = 6717\ 43$, $y = 3246\ 19$, $h = 22 - 24$ m

Rautakauden lopun / historiallisen ajan asuinpaikan kaivaus

Turun yliopiston arkeologian oppiaine

Kaivauksenjohtaja: lehtori Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Kesällä 2002 Vanhalinnan Linnavuoren koillisrinteellä aloitettu tutkimus toimii oppiaineen opetuskaivauksena sekä jatkaa Linnavuoren rinteillä 1990-luvulla tehtyjä koetutkimuksia ja vuosikymmeniä jatkunutta yhteistyötä Vanhalinnan museon kanssa.

Vanhalinnan koillisrinteen juurella tutkimusta jatkettiin vuonna 2002 avatulla tutkimusalueella. Tämän lisäksi osaksi työteknisistä syistä ja osaksi edellisvuoden kaivannon märkyydestä johtuen linnavuoren rinteeseen, pääkaivausalueesta 7 metriä lounaaseen, korkeuskäyriä vasten avattiin 5 m x 1,50 m kokoinen koeoja.

Koska nyt kaivettiin edelliskesänä avatun alueen pohjaosia, jäivät tulokset odotetusti vähäisenlaisiksi. Löytöinä tallennettiin edelleen jonkin verran palanutta savea ja saviastianpaloja, joista muutama reunapala oli diagnostisoitavissa rautakauden lopulle. Kesällä 2002 todettiin kaivauksen etelänurkassa joukko rinteeseen valuneita kiuaskiviä, ja näiden seasta sekä välittömästä läheisyydestä tallennettiin yli 22 kg palanutta savea. Itse kiuasrakenteeseen kaivausta ei kuitenkaan vielä päästy laajentamaan. Kiukaaseen liittämäni kulttuurikerroksen reuna-alueelta, mutta selvästi sen alta tuli esille muodoltaan soikea, selvärajainen tulisija. Kiviä tulisijassa oli yhdessä kerroksessa ja hiekkainen maa oli kauttaaltaan nokista ja hiilensekaista. Yksi tulisijan kivistä, aivan värjäytymän reunasta, mutta sen sisäpuolelta, osoittautui nelisivuisen kivikirveen katkelmaksi. Tutkimusta jatketaan samalla paikalla keväällä 2004.

Löydöt: TYA 818: 1 – 134 ja TYA 819: 1 – 96 (koeoja)

Ajoitus: nelisivuista kivikirvestä lukuun ottamatta diagnostisoitavat löydöt ajoittuvat rautakauden lopulta historialliselle ajalle

Tutkitun alueen laajuus: 42 m² ja 7,50 m²

Kenttätyöaika: 19.5. – 6.6. 2003

Tutkimuskustannukset: Turun yliopiston arkeologian oppiaine ja Turun yliopistosäätiö

Tutkimusraportti: Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja Henrik Asplund 18.3.2004 Turun yliopiston arkeologian oppiaineen arkistossa, kopio Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

HUOM: seuraavalla sivulla kuva kaivauksilta mahdollista käyttöä varten

KUVATEKSTI:

Kaivetaan profilia. Pitkospuut olivat keväällä 2003 ainoa tapa liikkua avatulla tutkimusalueella.

Lieto Vanhalinna linnavuoren koillisrinne

Kaivausaika: 19.5. – 6.6. 2003

Diariointipvm: 29.10.2003

Kunta: Lieto

Kylä: Vanhalinna

Tila / tontti: Vanhalinna1:102

Maanomistaja(t): Turun Yliopistosäätiö, 20100 TURKU

Maanvuokraaja(t):

Karttalehti: 1043 12 LITTOINEN Painovuosi: 1081

x 6709 28-35

y 1575 90-95

h = 22 – 24 m

YKJ-koordinaatit:

Edellä määritelyä aluetta rajaavat seuraavat YKJ-järjestelmän koordinaatit:

x 6717 40 / y 3246 16

x 6717 39 / y 3246 21

x 6717 47 / y 3246 17

x 6717 46 / y 3246 22

Ko. alueen YKJ-keskikoordinaatti:

x 6717 43 / y 3246 19

Korkeuskiintopiste: Valtakunnallinen korkeuskiintopiste nro 282, tasoluokkaa V. Korkeus 23,73 m N 43 järjestelmässä.

Kp²: Kaivausalueen kaakkoispuolella olleeseen maakiveen punaisella maalilla merkitty piste.

Korkeus: 22,91 m m.p.y.

Taakselukema: 068,5

Kaivausjohtaja:

Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Takymetrimittauksista ja käytön ohjauksesta sekä koeojan tutkimuksesta vastasi amanuenssi Henrik Asplund

Kaivaustyövoima: Arkeologian opiskelijat: Mikko Hovi, Antti Lampinen, Marko Korhonen, Heta Aali, Maria Carpelan, Ulrika Vestala, Taina Niemi, Janne Haarala, Riikka Nevalainen ja Marko Korhonen

Työtuntimäärä: 761 t

Tutkitun alueen pinta-ala: 42 m² ja koeoja 7,50 m²

valtuutettu KK 2.4.2004

Aikaisemmat tutkimukset:

- Hautio, Minna ja Lähdesmäki, Ulla 1992. Kertomus Liedon Vanhalinnan Linnavuoren ympäristön inventoinnista ja koetutkimuksista. Inventointikertomus.
- Pukkila, Jouko 1996. Lieto Vanhalinna Linnavuori koillisrinne. Linnavuoren koillispuolisen rinteen koekuopitus 1995.
- Järvinen, Tähtitalvikki 1997. Kertomus Turun yliopiston arkeologian oppiaineen koekuopituksesta Liedon Vanhalinnan koillisrinteellä 1996.
- Korkeakoski-Väisänen, Kristiina. 2002. Lieto Vanhalinna Linnavuori koillisrinne. Opetuskaivaukset 20.5. – 7.6. 2002.

Aiemmat löydöt: TYA 633:1 - 46
TYA 635:1 – 49
TYA 796:1 - 891

2003 kaivauksen löydöt: TYA 818:1 - 134
TYA 819:1 – 96 (Koeoja)

Otetut näytteet: Hiilinäyte. Toimitettu ajoitettavaksi elokuussa 2003.

Kuvat: Mustavalkonegatiivit TYA 24399-24404 LIITE 1
Diapositiivit TYA 331: 1-22 LIITE 2

Karttaliitteet: Kartta 1 / Taso 1. Kaivaus vuosina 2002 – 2003.
Kartta 2 / Taso 2. Kaivaus vuosina 2002 – 2003.
Kartta 3 / Taso 3. Kaivaus vuonna 2003.
Kartta 4 / SW-profiili. Kaivaus vuonna 2003.
Kartta 5 / SE-profiili. Kaivaus vuonna 2003.
Kartat piirtänyt puhtaaksi Janne Hymylä / Muuritutkimus ky.

Koeoja 2003:

Kartta 1 / Pintavaaitus ja korkeuskäyrät.
Kartta 2 / Interpoloitu pintaprojektio.
Kartta 3 / Taso 1, vaaitusluvut.
Kartta 4 / Taso 2.
Kartta 5 / Saviastianpalojen ja palaneen saven levintä.
Kartta 6 / Saviastianpalojen levintä.
Kartta 7 / Palaneen saven levintä.
Kartta 8 / Pohjavaaitus.
Kartat työstänyt amanuenssi Henrik Asplund

Muut liitteet Vuosina 2002 ja 2003 tutkitut alueet sekä koordinaatisto LIITE 3
Pohjavaaitusluvut LIITE 4

Sisällys

Tutkimussuunnitelma vuoden 2002 raportissa.

1. JOHDANTO	4
2. LÄHIYMPÄRISTÖN TOPOGRAFIA JA KASVILLISUUS	4
3. KAIVAUKSEN DOKUMENTOINTI	5
4. VUODEN 2002 PROFIILIKAISTAN PURKAMINEN KAIVAUKSEN ALOITUSTASOON	5
5. VUODEN 2003 TUTKIMUS	6
5.1. HAVAINNOT	
5.2. RAKENTEET	7
5.3. LÖYDÖT	8
6. YHTEENVETO JA KENTTÄHAVAINTOJEN TULKINTA. Vuosien 2002 ja 2003 kaivaukset.	10
7. KOEOJAN TUTKIMUS	12
8. KAIVAUKSEN PÄÄTTÄMINEN	13

1. JOHDANTO

Kesän 2002 kaivausten jäljiltä tutkimusalue oli peitettynä harsokankaalla ja ohuella maakerroksella, jotka poistettiin ja todettiin alueen säilyneen täysin koskemattomana talven jäljiltä (dia 331:1). Ongelmaksi muodostui kuitenkin Lounais-Suomessa poikkeuksellisen myöhäinen kevääntulo. Routa ei ollut sulanut kokonaisuudessaan koillisrinteen vahvan puuston varjostamalta alaterassilta ja linnavuoren rinteeltä juossut sulamisvesi oli kerrostunut kaivauskuoppaan, harsokankaan alle, pohjasiltin päälle lietekerrokseksi. Tätä oli mahdotonta lähteä kaivamaan muutoin kuin viiveellä. Värjäytymähavaintojen vertaaminen vuoden 2002 tilanteeseen oli näin ollen myös lähes mahdotonta.

Kaivetaan profiilia. Pitkospuut olivat ainoa tapa liikkua avatulla alueella.

Ensimmäiset kaivauspäivät käytettiin vuoden 2002 profiilin purkamiseen sekä keskitettyihin mittausharjoituksiin. Lisäksi edellä mainitusta syystä kaivausalueen lounaispuolelle, 7 metriä ylemmäs linnavuoren alarinteeseen avattiin 1,5 m leveä ja 5 m pitkä koeoja (LIITE 3). Koeojan tutkimus ks. s. 12.

2. LÄHIYMPÄRISTÖN TOPOGRAFIA JA KASVILLISUUS

Ks. Kristiina Korkeakoski-Väisänen. Lieto Vanhalinna Linnavuori koillisrinne. Raportti 2002.

3. KAIVAUKSEN DOKUMENTOINTI

Korkeus kaivauspaikalle oli siirretty vuonna 2002 monikulmiopisteestä Lieto piste nro 282 (korkeusluokka V), jonka korkeus on 23,73 m m.p.y. Kaivauspaikan korkeuskiintopisteenä (Kp²) käytettiin edelleen vuonna 2002 merkittyä maakiveä kaivausalueen kaakkoispuolella. Sen korkeus on 22,91 m. Vaaituskoneen taakselukema tälle kiintopisteelle oli edelleen 068,5.

Vuosina 2002 ja 2003 tutkitut alueet sekä näiden koordinaatisto, peruslinjojen kulku ja piirrettyjen profiilien sijainti on esitetty LIITTEESSÄ 3.

Löydöt tallennettiin vuoden 2002 tapaa noudattaen: Löydöistä palanut savi, palanut tai palamaton luu, silmämääräisesti halkaisijaltaan alle 20 mm saviastianpalat sekä seuralöydöt tallennettiin ruutu- ja kerroskoordinaatein. (Jälkitöiden yhteydessä palanut savi ryhmiteltiin kolmeen kategoriaan: palaneen saven paloihin, savitiivistepaloihin sekä pinnalta käsiteltyihin palaneen saven paloihin.) Kaikki metalli- tai muusta materiaalista olleet esineet ja niiden katkelmat, halkaisijaltaan yli 20 mm:n diagnostiset (reuna-, pohja- ja koristellut) saviastianpalat sekä kentällä tunnistetut savitiivistepalat tallennettiin takymetrillä ja mittaamalla löytökoordinaatein. Kaivettu maa seulottiin käsiseuloilla, jos maa oli tähän riittävän kuivaa ja seuralöydöt tallennettiin ruutu- ja kerrosmerkinnällä.

Kaivausta jatkettiin pääperiaatteeltaan tasokaivauksena, teknisinä kerroksina (n. 10 cm) seuraavassa järjestyksessä: Ensin purettiin 2002 kaivamatta jätetty profiili 3. kaivauskerroksen puoliväliin. Kolmannen kaivauskerroksen puolivälistä kaivausta jatkettiin ruuduissa 2157,00 – 2163,00 / 2979,00 – 2985,00 noin 5 senttimetriä 3. tasoon (Kartta nro 3, 2003).

Kaivaus tehtiin edelleen edeten rintamassa lounaasta koilliseen 5 cm:n kerroksina, taso (tekniset kerrokset)- ja yksikkökaivauksen yhdistelmänä, mikä mielestäni on jo 1996 koekuopituksessa rinteen sekoittuneisuudesta tehtyjen havaintojen ja tutkimuksen etenemisen kannalta perusteltua.

4. VUODEN 2002 PROFIILIKAISTAN PURKAMINEN KAIVAUKSEN ALOITUSTASOON

Ruutuihin 2162,00-2163,00 / 2979,00-2986,00 oli jätetty edellisenä kesänä poikittaisprofiili (LIITE 4, dia TYA 324:2), jonka paikka määräytyi avattavan alueen koon ja muodon pohjalta. Poikittaisprofiilin kohdalla oli havaittavissa koskemattomassa maassa myös avattavan alueen poikki kulkeva heikko painauma (dia TYA 324:12). Profiilin dokumentointi suoritettiin pintavaaituslukujen pohjalta samoissa tasoissa kuin vuonna 2002. Profiilin tasot 1 ja 2 lisättiin vuoden 2002 tasokarttoihin (Kartat nro 1 ja 2, 2003).

Ensimmäisen kerroksen ruokamultakerroksessa ei ollut havaittavissa mitään värjäytymäeroja (dia 331:2), mutta ruuduissa 2162.00–2163.00 / 2979.00-2985.00 oli nähtävissä paikoin pieniä hiilihippuja (ei siis

ruudussa 2162.00-2163.00 / 2985.00-2986.00). Myös muutama pikkukivi tästä kerroksesta ja samoista edm. ruuduista vaikutti tulella lohjenneelta. Toisessa kerroksessa (dia 331:4) maatunut humus väheni ja maa muuttui hiekkaisemmaksi. Pieniä nokilaikkuja oli edelleen ruuduissa 2162.00-2163.00 / 2979.00-2981.00 ja 2162.00-2163.00 / 2983.00-2984.00. Kaivausta jatkettiin profiilin kohdalta kolmannen kerroksen puoliväliin (dia 331:7. Huom. kuvassa näkyvät vaaleammat raidat johtuvat puiden välistä siivilöityvästä, laskevan auringon valosta), jolloin maa muuttui hiekasta ehkä tarkemmin määritellen siltiksi (Vuoden 2002 kaivausraportissa puhun hiekansekaisesta savesta).

Kun profiilikaista oli purettu, alettiin vuonna 2002 kaivettua aluetta täyttää profiilikaistan luoteispuolelta.

5. VUODEN 2003 TUTKIMUS

5.1. HAVAINNOT

Kun vuoden 2002 profiili oli kaivettu 3. kerroksen puoliväliin, jatkettiin kaivausta laajemmalla alueella - ruuduissa 2157,00-2163,00 / 2979,00-2986,00 - suunnassa lounaasta koilliseen. Ns. kulttuurimaa¹⁾ vetäytyi kaivettaessa koko ajan kaakkoon (dia 331:12), mutta paalujen 2162,00 / 2980,00 ja 2162,00 / 2981,00 väliin jäi aivan 3. kerroksen lopussa soikeahko nokinen värjäytymä (dia 331:11, lähes keskellä vuonna 2002 avattua aluetta, kuvan vasemmassa reunassa,). Koko tämän nokivärjäytymän alueella oli myös hiililaikkuja (Kartta 3 / Taso 3, 2003). Ks. 5.2. Rakenteet.

Toisen tason kartassa (Kartta 2 / Taso 2. Kaivaus vuosina 2002 – 2003) värjäytyneen kulttuurimaan raja seuraa, ruutua 2163 / 2983 lukuun ottamatta, aivan profiilikaistan luoteisreunaa. Tämä näkyi vuoden 2002 kaivauksissa profiilikaistan luoteisreunassa alle 5 cm leveänä tummempana raitana (raportti 2002, s. 11). Tänä vuonna profiilia purettaessa, kun maa oli huomattavasti edellisen kesän kaivauksia vetisempää, sama värjäytymäraja tuli heikosti esille 3. kerroksen alussa, nyt vain ruutujen 2162 / 2982,30-2985,20 luoteisreunassa. Todennäköisesti, jos tällaista rajaa ei oltaisi tietoisesti etsitty, sitä ei olisi tänä vuonna kaivauksessa huomattu. Kuten kartassa 2 / taso 2 näkyy, rajalinja kulkee paalusta 2163, 00 / 2979,00 pisteeseen 2163,00 / 2984,30 alle 5 cm paalujen luoteispuolella, mutta tästä koilliseen pisteeseen 2162,95 / 2985,20 alle 5 cm paalujen kaakkoispuolella.

Kaakkoisprofiilissa on nähtävissä toisessa tasossa ja paikoin vielä kolmannen kerroksen alussa, vajaan kahden metrin matkalla katkonainen nokimaalinssi, joka tasossa näkyi voimakkaamman nokimaan laikkuina (Kartta 2 / Taso 2, 2002-2003). Aivan tämän alapuolella, kolmannen kerroksen alkupuolella on profiilissa nähtävissä myös puhdas silttilinssi. Tasossa silttiä ei vielä tässä syvyydessä varsinaisesti näkynyt kuin sävyltään vaaleampina laikkuina, mutta kaivettaessa se tuntui selvästi muuta aluetta kovempana. Keväällä 2002 tämä tulkittiin savipitoisemmaksi maaksi. Saman etelänurkan toisessa, lounaisprofiilissa nokimaalinssi näkyy selvänä metrin matkalla, mutta sen alapuolella ei ollut erotettavissa puhtaasti siltin kerrosta tai -linssiä.

1) Kulttuurimaa tässä = värjäytymä, jossa on silmin nähtävissä koko alueella tumman harmaa, noesta johtuva ja muusta alueesta poikkeava sävy sekä, josta on löytöjä.

2. RAKENTEET

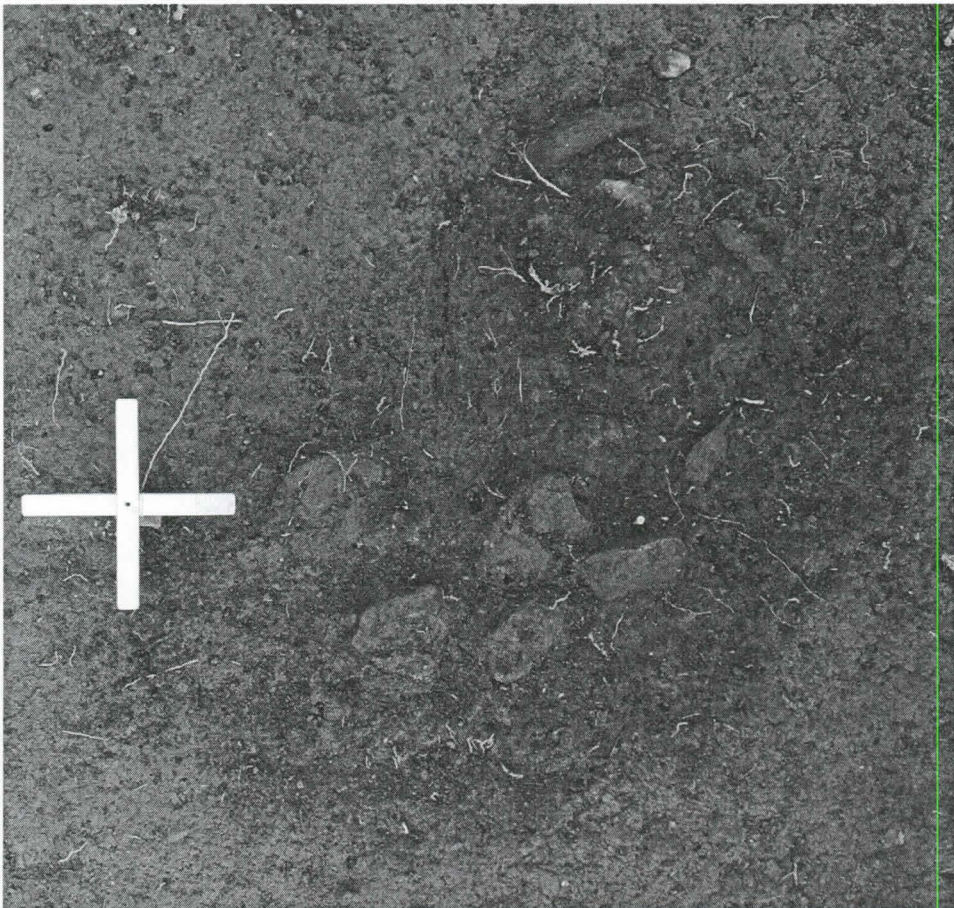
Kiuas

Alueen etelänurkassa ja vuonna 2002 avatun alueen kaakkoisreunassa todettiin edellisenä vuonna jäänteitä alarinteeseen päin sortuneesta kiukaasta. Sortumissuunta on ollut etelänurkasta pohjoiseen ja koilliseen. Kolmannessa kaivauskerroksessa kivistä oli enää jäljellä muutama suurempi kivi paalujen 2158 / 2980 ja 2158 / 2981 ympärillä (dia 331:9). Kun kivet paalun 2158 / 2980 ympärillä poistettiin, niiden alla oleva siltti oli lähes värjäntymätöntä. Myöskään varsinaista nokea tai hiiltä ei muuallakaan kaivausalueella ollut enää havaittavissa.

Tulisija

Kolmannen tason karttaan (Kartta 3 / taso 3, 2003) dokumentoitu hiilensekainen värjäytymä paalun 2162 / 2980 koillispuolella osoittautui heti neljännen kaivauskerroksen alussa selväksi soikeaksi tulisijaksi (diat 331: 14 ja 15), jonka keskellä oli palaneita kiviä. Yksi tulisijan lounaisreunan kivistä osoittautui nelisivuisen kivikirveen katkelmaksi (TYA 818: 64). Tulisija kaivettiin yksikkönä. Kiviä tulisijassa oli vain yhdessä kerroksessa, ja heti kivien alta tuli esille ohut kerros nokeentunutta maata (dia 331:16) ja sen alta puhdas siltti. Kaikki hiilensekainen maa kivien välistä otettiin talteen tulisijan ajoittamista varten.

Tulisijan (paalujen 2162 / 2980 ja 2162 / 2981 välissä) kivet esille kaivettuna. Nelisivuinen kivikirveen katkelma löytyi aivan vasemmanpuoleisen paalun oikealle osoittavan sakaran alta.

Kiviä tulisijassa oli vain yhdessä kerroksessa ja kivien alta tuli esille ohut kerros nokeentunutta maata.

5.3. LÖYDÖT

Koska tutkimusalue vuonna 2003 käsitti vain jo tutkitun alueen pohjaosat, oli odotettuakin, että löytöjä tallennettiin huomattavasti edellisvuotista vähemmän. Löytömäärää kasvatti kuitenkin se, että profiili tutkimusalueen keskeltä purettiin samaan tasoon (3. kerroksen puoliväliin) muun tutkittavan alueen kanssa. Profiilin 1. ja 2. kerroksesta palanutta savea tuli n. 2000 g, 3. kerroksesta enää vain 35 g. Koristelemattomia, ns. käyttökeramiikan paloja tallennettiin 1. ja 2. kerroksesta yhteensä 100 g, kolmannesta kerroksesta enää runsas 10 g. Lisäksi 3. kerroksesta tuli toistakymmentä palaa horisontaaliurin ja kulmaviivoin koristelluista astioista. Todennäköisesti palat ovat peräisin kahdesta astiasta (TYA 818: 104 ja 105). Nämä ovat tämän vuoden ainoat saviastianpalat, jotka antavat ajoituksellisen kiinnekohdan rautakauden lopulle.

Kun tarkastellaan 3. ja 4. kerroksen palaneen saven – ja saviastianpalojen löytöjä pääpiirteissään havaitaan alla olevista levintäluonnoksista, että palat keskittyvät varsin selkeästi vahvimman kuttuurimaan ja sortuneiden kiuaskivien alueelle ja lähiympäristöön, kaivauksen etelänurkkaan kuten edellisenäkin vuonna.

XX	X	X	X	XX SA	X	X
X	X		X			
X				X		
XX	XX	XX	XX	X	X	X
XX	XX	XX	XX	X		
XX	XX	XX	X	X	X	X
2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985

Palanutta savea ja/tai saviastianpaloja **kolmannen kerroksen jälkipuolesta** koko tutkimusalueelta.
X = Paloja vain yhteensä 1–5. **XX** = Paloja huomattavasti enemmän. **SA** = koristellut saviastioiden palat. Tyhjä ruutu = ei yhtään löytöä.

	K					
			X			
X	X	X	X			
		X				
2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985

Palanutta savea ja/tai saviastianpaloja (**X**) **neljännestä kerroksesta** koko tutkimusalueelta.
K = Nelisivuisen kirveen katkelma. Tyhjä ruutu = ei yhtään löytöä.

Neljännän kerroksen vähäiset löydöt keskittyivät vain voimakkaamman kulttuurimaan alueelle. Poikkeuksen tästä tekee tulisijan reunasta löydetty nelisivuisen kivikirveen katkelma (TYA 818: 64). Muodoltaan tämä vastaisi parhaiten nuorakeraamisen kulttuurin kirvestä, mutta koska katkelmassa ei ole säilynyt lainkaan teräosaa, saattaa kirves kuulua Kiukaisten kulttuurinkin aikaan.

Pieniä luunpaloja löytyi enää hyvin vähän: profiilin toisesta kerroksesta ruuduista 2162/ 2979-2982 ja 2985 sekä 3. ja 4. kerroksesta kiuaskivien alta ruuduista 2157/2981 ja 2158/2981-2982. Luita ei ole analysoitu tarkemmin.

Profiilin 1. ja 2. kerroksesta tuli, kuten edellisenäkin vuonna, ainakin suuremmaksi osaksi varsin nuoreksikin arvioitavaa rautaromua sekä kahdeksan naulaa tai naulan katkelmaa. Viimeksi mainituista viisi on hevosenkengännauloja. Lisäksi profiilin ensimmäisestä kerroksesta tuli hioimen katkelma edellisvuonna löytyneiden kolmen hioimen katkelman lisäksi.

6. YHTEENVETO JA KENTTÄHAVAINTOJEN TULKINTA.

Vuosien 2002 ja 2003 kaivaukset.

Stratifikaatio avatulla alueella on varsin yksinkertainen (Ks. myös havainnekuva s. 11):

1. Nykyistä pintaa peitti paikoin turve ja paikoin ohuempi karikekerros.

2. Pintaa leikkasi lounas-koillinen suuntaisesti n. 40 cm leveä heikko, ojaksi tulkittu painauma, joka loppui 3. kerroksen puolivälissä (dia TYA 324:5). Syystä tai toisesta rinteen laskusuuntaisesti kaivettu matala oja on siis varsin nuori.

3. Ns. kulttuurikerros, joka näkyi pääasiallisesti heikosti noen värjäämänä löytöalueena, ja jonka raja näkyy jo 1. tason kartassa alueen luoteispuolella (paalusta 2166/2979 paaluun 2169/2986) sekä alueen etelänurkassa myös pienialaisina hiililaikkuina. Toisessa kaivauskerroksessa tämä kulttuurimaa vetäytyi koko ajan kohti kaakkoa niin, että 2. tason kartassa rajalinja kulkee paalusta 2163 / 2979 pisteeseen 2163,00 / 2984,30 alle 5 cm paalujen luoteispuolella, mutta tästä koilliseen pisteeseen 2162,95 / 2985,20 alle 5 cm paalujen kaakkoispuolella. 3. tasossa kulttuurimaan raja erottui ruutujen 2160,00 / 2979,00-2982,30 luoteisreunassa ja vetäytyi tästä kaakkoon ruutujen 2157,00 / 2984,00-2986,00 luoteisreunaan. Näkisinkin löytöjen levintäkuvion ja kulttuurimaan intensiteetin pohjalta profiilikaistan luoteispuolisen alueen lounaispuoliskon muodostavan erillisen kulttuurimaalinssin, 3a.

Palanut savi keskittyi selvästi profiilikaistan kaakkoispuolelle, sortuneen kiukaan ympäristöön. Samoin kaikki hioimenkatkelmat löytyivät täältä (myös valinmuotin katkelma TYA 635:26 / 1996). Edelleen rautakautinen keramiikka keskittyy profiilikaistan – ja sen kaakkoispuoliselle tutkimusalueelle. Jo vuonna 2002 pidin oletettavana, että profiilikaistan kohdalla kulkee raja, joka on vaikuttanut suuren osan löytöjen levintäkuvion muodostumiseen. Vuonna 2002 tulkitsin rajan seinälinjaksi, mutta koska tämän vuoden kaivaus profiilin paikalla ei tuonut esille mitään odottamiani lisähavainnoja, en enää puhuisi seinälinjasta, vaan vain rajasta. On myös selvää, ettei edelleenkään voi tehdä varmaa päätelmää onko palaneen saven ja rautakautisten saviastianpalojen alkuperäkonteksti sama. Levinnällisesti saviastianpalojenkin levintäkuvion pääpaino on samalla alueella kuin palaneen saven palojenkin, mutta saviastioiden paloja löytyi paljon laajemmalta alueelta, myös profiilin luoteispuoliselta alueelta.

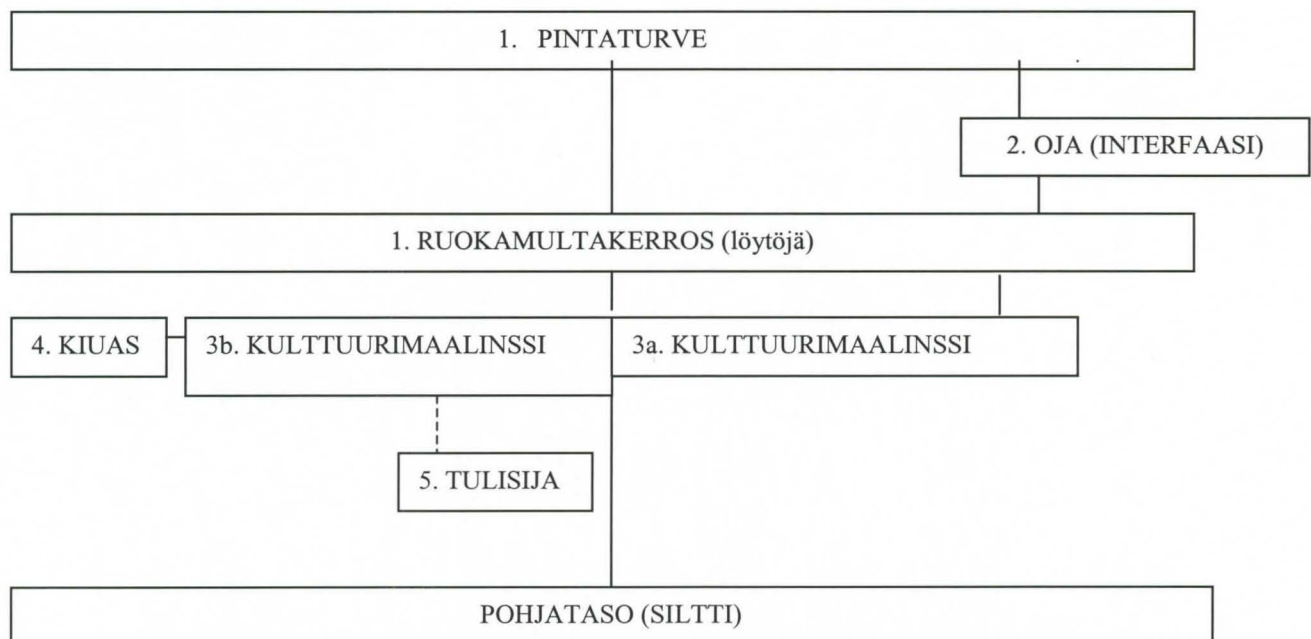
Löydöllisesti kulttuurimaa oli vahvinta profiilin - ja sen kaakkoispuolisella alueella. Tämän näkisin toisena, 3b, kulttuurimaalinssinä. Tämä linssi on siis, ainakin näennäisesti, samassa tasossa kuin kulttuurimaalinssi 3a, mutta ulottui vertikaalisesti sitä syvemmälle. Myös löytöintensiteetissä oli selvä ero kulttuurimaalinssi 3b:n ja 3a:n välillä. Ensimmäinen kerros oli tulkintani mukaan esineellisesti

sekoittunut koko tutkimusalueella. Toisesta kerroksesta lähtien löytöjen levintä seuraa varsin hyvin vahvemman värjäytymän levinnän muutosta syvyysuunnassa. Neljännessä kerroksesta löytöjä taltioitiin vain ruuduista 2157 / 2981 ja 2158 / 2979-2982 sekä 2159 / 2982 sekä tähän kulttuurikerroskontekstiin (ainakin näennäisesti) kuulumaton kivikirveen katkelma ruudusta 2162 / 2980.

4. Kulttuurikerroksesta (3b) tulkittiin omaksi yksikökseen alueen etelänurkassa rinteeseen valunut mukulakivien keskittymä (diat TYA 324:3, TYA 324: 6, TYA 324: 7). Tämä esiintyi lähinnä 1. ja 2. kerroksessa ja tulkittiin kiuaskivikeskittymäksi. Vahvin nokimaa on selvimmin näkyvissä etelänurkan kaakkois- ja lounaisprofiileissa. Kaakkoisprofiilissa näkyi myös selvästi nokimaalinssin alla oleva siltilinssi. Tässä vaiheessa tutkimusta ei voi sanoa kuuluuko se kiuaskiviin liitettävään rakenteeseen, vai voiko kysymyksessä olla esimerkiksi jonkinaikainen luonnonvaluma linnavuoren rinteeltä. Tasossa siltilinssiä ei näkynyt, mutta se tuntui kaivettaessa kovempuna ja tulkittiin savensekaiseksi maaksi. Näiden kerroksien alta esille tulleet kivet olivat jonkin verran päällimmäisiä kiviä suurempia. Palaneen savenpaloja ja saviastianpaloja sortuneiden kiuaskivien alueelta tuli vielä neljännestäkin kerroksesta (ks. sivun 9 löytöjen levintäluonnos). Samoin kulttuurimaa oli tällä alueella väriltään noen sävyttämää. Oletettavasti itse kiuas on alunperin sijainnut jonkin verran ylempänä rinteessä.

5. Toiseksi omaksi yksikökseen kulttuurimaalinssista 3b on erotettavissa kivetty tulisija ruudussa 2162 /2980. Tämä soikea, selvärajainen nokimaavärjäytymä havaittiin kolmatta tasoa kaivettaessa ja heti alettaessa kaivaa neljättä kerrosta tulivat värjäytymän sisällä olleet palaneet kivet esille. Stratigrafialtaan tulisija sijoittuu kiukaaseen liitetyn kulttuurikerroksen alle.

Havainnekuva kulttuurikerroksen ja siinä todettujen rakenteiden suhteesta toisiinsa.

7. KOEOJAN TUTKIMUS

Linnavuoren koillisrinteeseen, korkeuskäyriä vasten, avattiin 5 metriä pitkä ja 1,5 m leveä koeoja, jonka koordinaatit ovat 2163,00 – 2164,50 / 2967,00 – 2972,00 (LIITE 3). Koeojan tarkoitus oli ensisijaisesti toimia työllistämisalueena, koska päätutkimusalue oli liian märkä kaivettavaksi, mutta myös verrokkialueena sekä takymetrimittausten harjoitusalueena. Jokaiselle löydölle, seulontalöytöjä lukuun ottamatta ja pääkaivausalueen dokumentointitavasta poiketen, mitattiin takymetrillä pistekoordinaatit heti turvekerroksen alta (dia 331:5) lähtien. Pintavaaitus ja korkeuskäyrät on merkitty koeojan karttaan 1 ja kartassa 2 on esitetty interpoloitu pintaprojektio 0,50 m laskentavälillä. Pintaprojektion koillispäähän on merkitty myös 24 m:n korkeuskäyrä.

Kun vajaa 10 cm:ä ensimmäistä kerrosta oli kaivettu, mitattiin tason 1 vaaitusluvut (kartta 3) ja alue kuvattiin (dia 331:6). Kuvassa koeoja on vielä 1 metrin levyinen, mutta se laajennettiin 2. kerrosta kaivettaessa koko matkaltaan 1,5 m leveäksi. Toisesta tasosta eteenpäin, koska mitään rakenteisiin viittaavia havaintoja ei tehty, kaivausta jatkettiin löytöjä tallentaen pohjatasoon.

Toisessa kaivauskerroksessa koeojan lounaispäästä paljastui kahdesta kohtaa peruskallio. Maa lounaisimman ruudun poikki kulkevassa kalliohalkeamassa sekä kalliopaljastuman koillispuolisissa ruuduissa 2163,00-2164,50 / 2968,00-2970,00 ja ruudun 2163,00-2164,00 / 2970,00-2971,00 kaakkoisreunassa oli tummaa, humuspitoista ja hiekansekaista. Alueella 2163,80-2164,30 / 2968,00-2969,00 suurempien kivien välissä oli hiililaikkuja. Koeojan koillispäässä oli silttiä. (Koeoja, kartta 4, taso 2). Koska siltti kovettui sään kuivuttua lähes kivikovaksi, jäi kaivauksen saavutettua pohjatasoon osa koillispään ruuduista korkeammalle (dia 331: 20). Tämä tutkittiin ennen alueen täyttämistä lapioin. Pohjataso (koeoja, kartta 8) määriteltiin löytöjen loppuessa.

Löytöjä tallennettiin 7,50 m²:n alueelta ja vajaan 30 cm syvyydeltä kaikkiaan 96 alanumeroa: pieniä palaneen saven paloja 120 g, hevosenkengännaulan katkelma, metallipala, alle 3 g palanutta luuta sekä kvartsi- ja pii-iskos. Pieniä saviastianpaloja tallennettiin yhteensä 97 g. Yksikään saviastianpaloista ei ollut diagnostisoitavissa rautakautta tarkemmin. Saviastianpalojen ja palaneen saven levinnät on esitetty kartoissa 5 – 7.

8. KAIVAUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Molemmat kaivausalueet täytettiin ja kaivauspaikkaa pyrittiin saattamaan alkuperäiseen metsäiseen asuunsa. Keväällä 2004 on tarkoitus jatkaa tutkimusta nyt tutkitun alueen kaakkoispäässä.

Turussa 18. maaliskuuta, 2004

Kristiina Korkeakoski-Väisänen
Lehtori

LIETO VANHALINNA LINNAVUOREN KOILLISRINNE 2003**Mustavalkonegatiivit**

Kuvat: Kristiina Korkeakoski-Väisänen

TYA nro	AIHE	Kuvaussuunta	Pvm
24399	Koealue turve poistettuna.	Koillinen	27.5.
24400	Koealue 1. tasossa.	Koillinen	27.5.
24401	Ruudut 2157-2162/2979-2985 3. krs:n puolivälissä.	Kaakko	27.5.
24402	Kaakkoispään ruudut 3. krs:n puolivälissä.	Koillinen	27.5.
24403	Ruudut 2157-2162/2979-2985 3. tasossa.	Kaakko	2.6.
24404	Tulisija ruuduissa 2161,50-2162,50/2980,00-2981,00 4. kerroksessa.	Koillinen	3.6.

LIETO VANHALINNA LINNAVUOREN KOILLISRINNE 2003

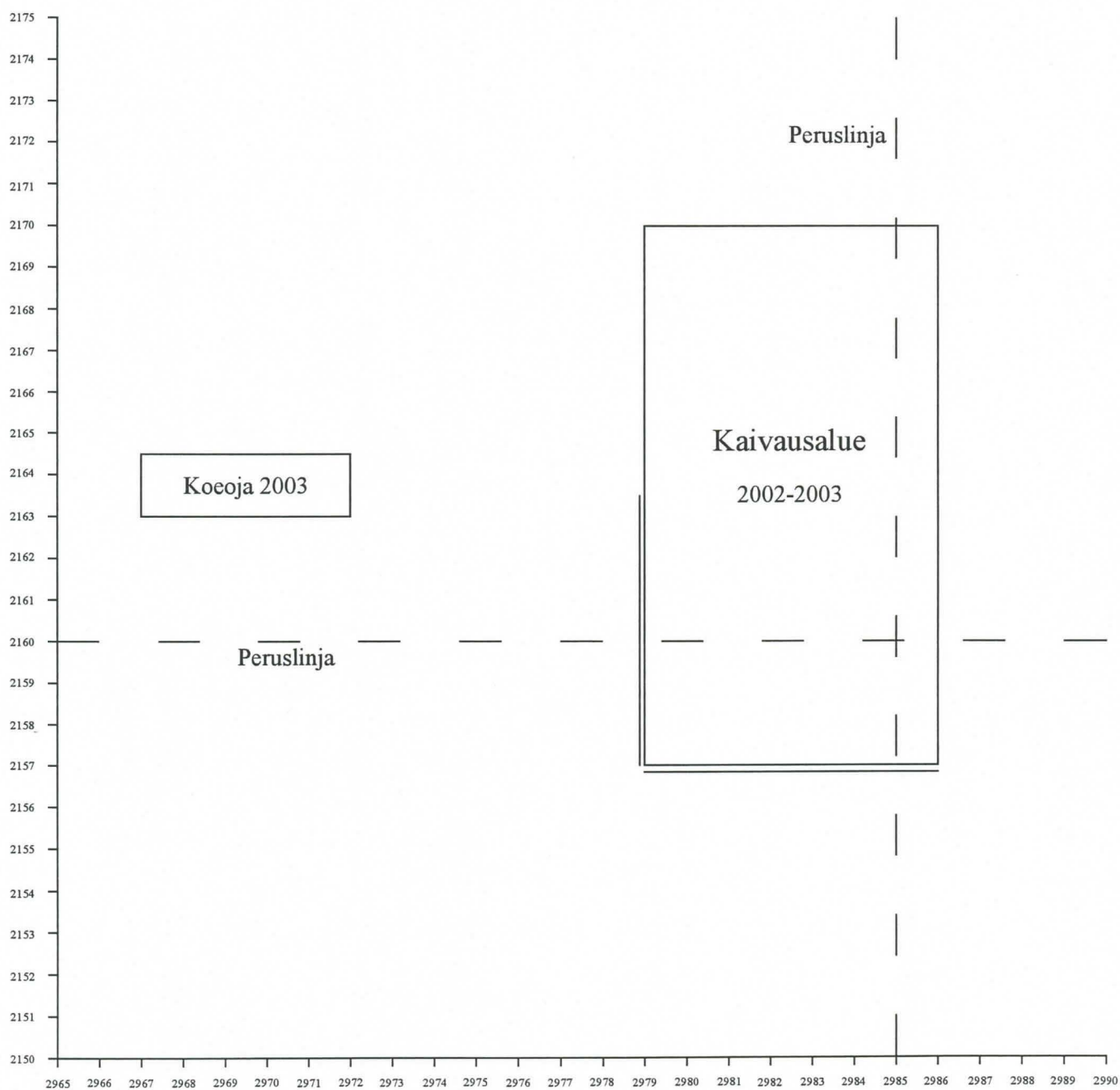
Diaposiivit

Kuvat: Kristiina Korkeakoski-Väisänen

TYA nro	AIHE	Kuvaussuunta	Pvm
331:1	2002 kaivausalue uudelleen avattuna.	Kaakko	20.5.
331:2	Vuoden 2002 profiili 1. tasossa.	Koillinen	21.5.
331:3	Kaivetaan vuoden 2002 profiilin 2. kerrosta.	Kaakko	22.5.
331:4	Vuoden 2002 profiili 2. tasossa.	Lounas	23.5.
331:5	Koealue turve poistettuna.	Koillinen	26.5.
331:6	Koealue 1. tasossa.	Koillinen	27.5.
331:7	Ruudut 2157-2162/2979-2985 3. kaivauskerroksen puolivälissä.	Kaakko	27.5.
331:8	Edm. alueen kaakkoispää 3. kaivauskerroksen puolivälissä.	Koillinen	27.5.
331:9	Romahtaneen kiukaan alue 3. kaivauskerroksen puolivälissä.	Pohjois-Koillinen	27.5.
331:10	Ruudut 2157-2162/2979-2985 3. kaivauskerroksen puolivälissä.	Etelä	27.5.
331:11	Ruudut 2157-2162/2979-2985 3. tasossa.	Kaakko	2.6.
331:12	Ruudut 2157-2162/2979-2985 3. tasossa.	Lounas	2.6.
331:13	Edm. Alueen kaakkoispää 3. tasossa.	Koillinen	2.6.
331:14	Tulisija ruudussa 2161-2162/2980 4. kerroksessa.	Koillinen	3.6.
331:15	Tulisija ruudussa 2161-2162/2980 4. kerroksessa.	Lounas	3.6.
331:16	Edm. tulisijan leikkaus.	Lounas	5.6.
331:17	Pohjataso.	Koillinen	5.6.
331:18	SW-profiili alueen etelänurkkauksessa.	Koillinen	5.6.
331:19	SE-profiili alueen etelänurkkauksessa.	Luode	5.6.
331:20	Koealue pohjatasossa.	Lounas	5.6.
331:21	Koealue pohjatasossa. Kuvan oikeassa alanurkassa silttiä.	Koillinen	5.6.
331:22	Työryhmä 2003 Vanhalinnan pihalla.	Koillinen	6.6.

Vanhalinna koillisrinne 2002-2003

Koordinaatisto ja tutkitut alueet

 Profiili piirretty

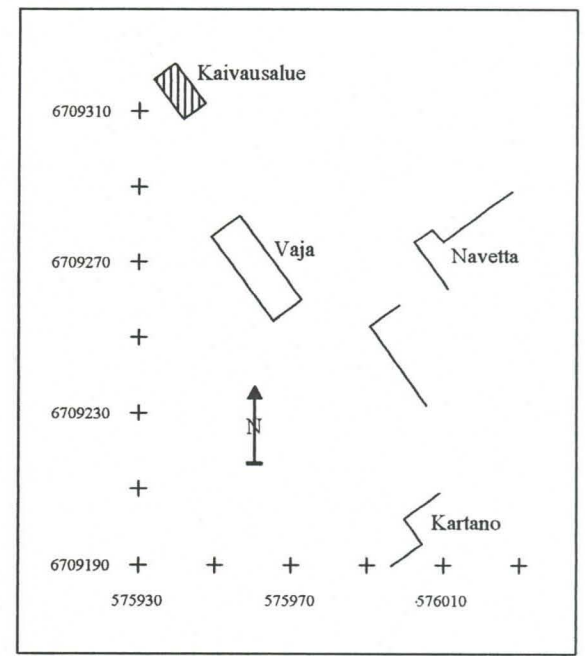
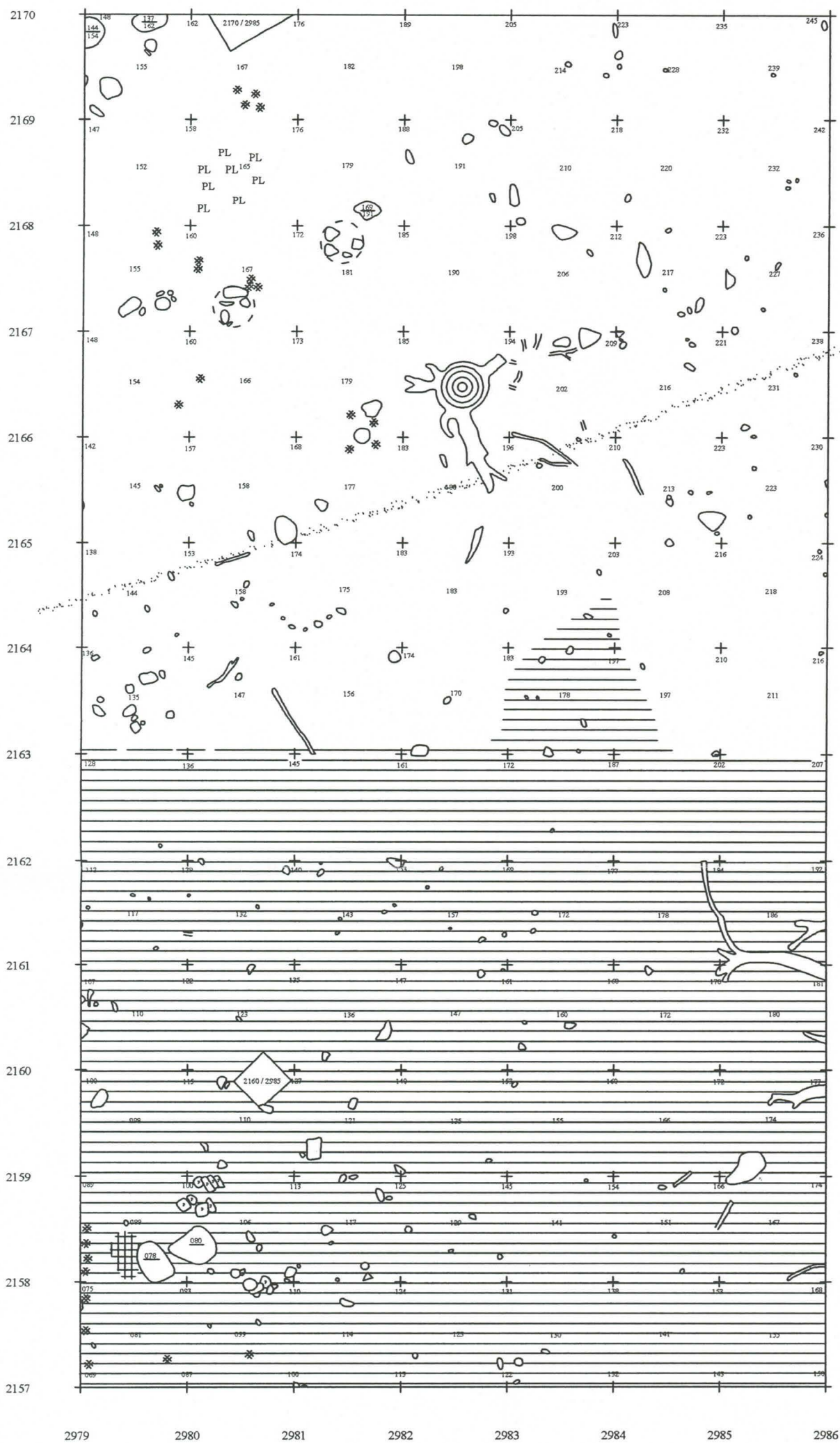
Koordinaatisto ja pohjavaaitusluvut 2003

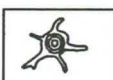
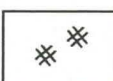
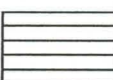
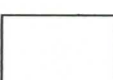

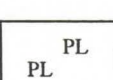
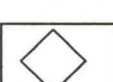

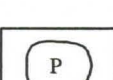

Terassin pinnan kaltevuus kaivausalueella suunnissa SW – NE ja NW – SE.

Ruudut 2163,00 – 2170,00 / 2979,00-2986,00 kaivettu vuonna 2002 pohjatasoon (3. krs:n puoliväliin).

Ruudut 2157,00-2163,00 / 2979,00-2986,00 kaivettu 2003 pohjatasoon (4. krs loppuun).

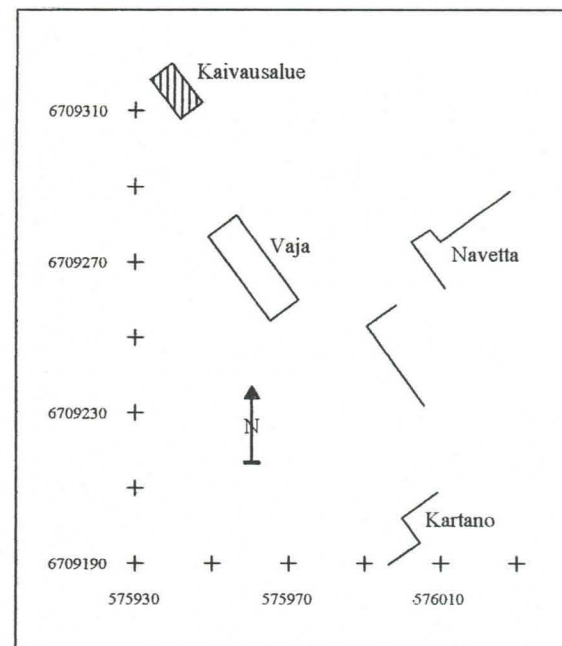
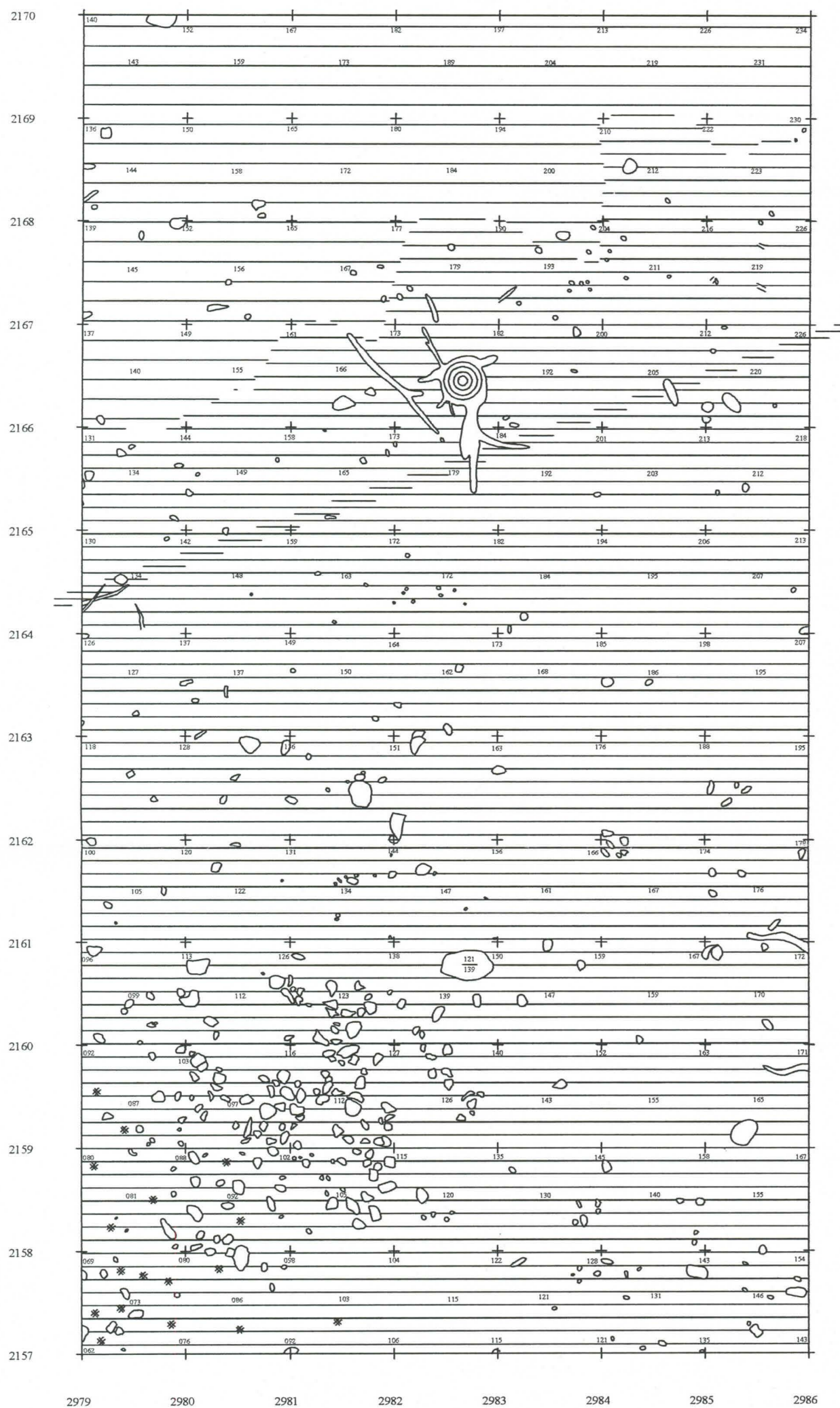
2170	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,96 m
	150	165	179	195	212	228	241	250	
	151	164	179	194	209	223	236	246	
2169	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,95 m
	155	166	181	133	204	218	228	242	
2168	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,88 m
	155	166	179	190	198	215	224	244	
2167	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,91 m
	150	163	176	189	199	214	225	235	
2166	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,86 m
	141	159	179	189	199	209	222	230	
2165	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,87 m
	140	153	166	181	191	201	215	222	
2164	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,79 m
	+	+	+	+	+	+	+	+	
2163	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,77 m
	142	150	162	175	191	195	206	211	
	- Profiili vuonna 2002 -								
2162	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,80 m
	131	143	153	168	184	188	195	202	
	+	+	+	+	+	+	+	+	
2161	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,76 m
	123	135	148	161	178	185	190	195	
	+	+	+	+	+	+	+	+	
2160	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,80 m
	117	128	142	155	167	175	185	189	
	+	+	+	+	+	+	+	+	
2159	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,88 m
	112	119	134	144	160	173	184	194	
	+	+	+	+	+	+	+	+	
2158	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,94 m
	100	114	127	141	148	159	174	178	
	084	109	119	136	143	147	161	170	
2157	+	+	+	+	+	+	+	+	-0,80 m
	2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985	2986	
	-0,82 m	-0,72 m	-0,72 m	-0,74 m	-0,79 m	-0,91 m	-0,92 m	-0,98 m	

- KIVI
- KANTO
- HIILI
- HIEKANSEKAINEN KULTTUURIMAA
- SILTTI
- NOKIMAA
- PALANUT SAVI
- KOEKUOPPA
- OJAPAINANNE
- PALANUT KIVI
- MAHDOLLINEN PAALUNSIJA

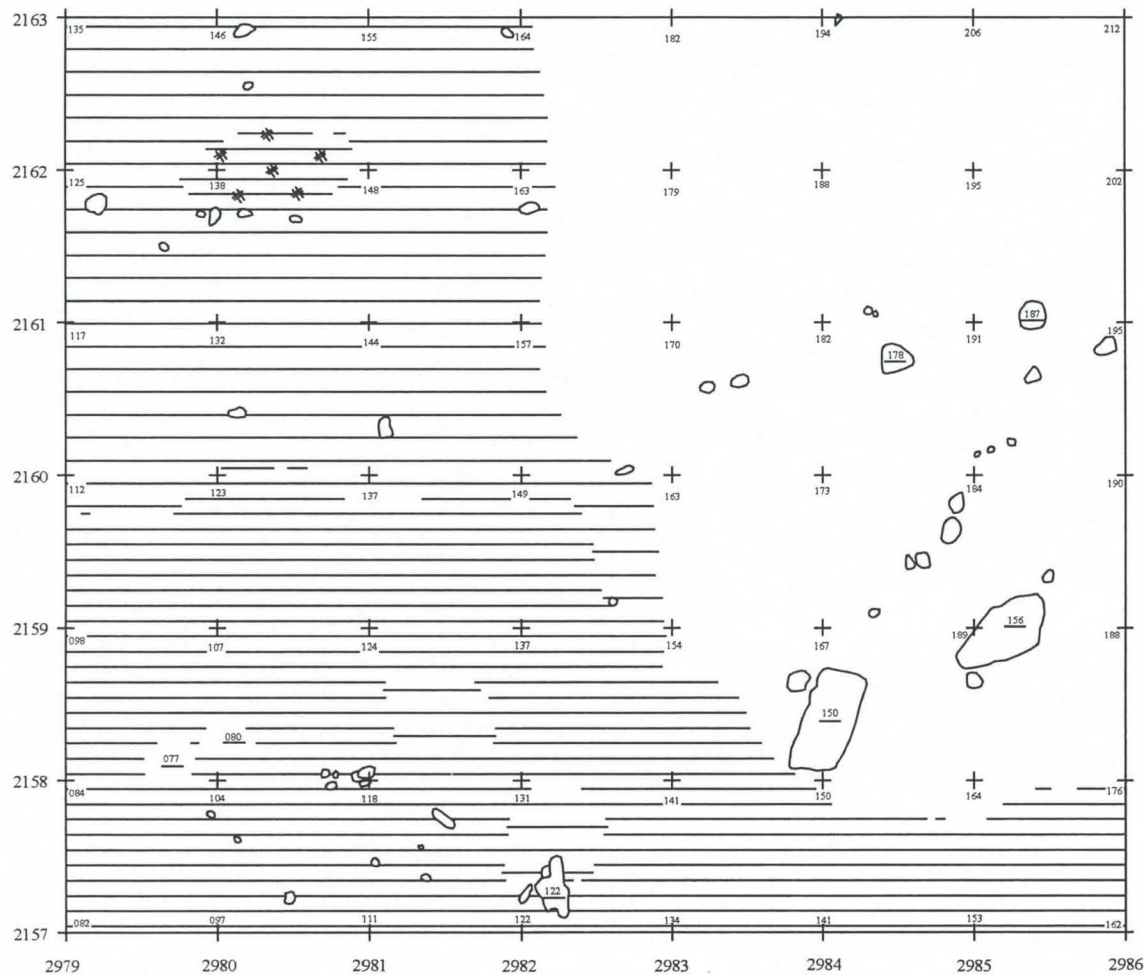
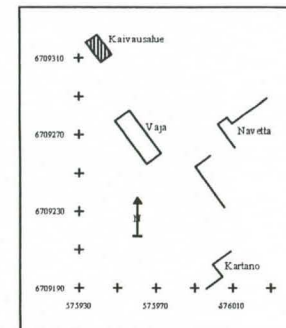
LIETO VANHALINNA LINNAVUORI KOILLISRINNE 2002-2003	
KARTTA NRO 2	REK. NRO 1:102
TASO 2	
TURUN YLIOPISTO / ARKEOLOGIA	
TL 068.5 / KP2 22.91 M	MK 1:50
PUHTAAKSI PIIRTÄNYT JANNE HYMYLÄ	
KRISTIINA KORKEAKOSKI-VÄISÄNEN	

- KIVI
- KANTO
- HIILI
- NOEN VÄRJÄÄMÄ MULTA
- MULTA
- OJAPAINANNE

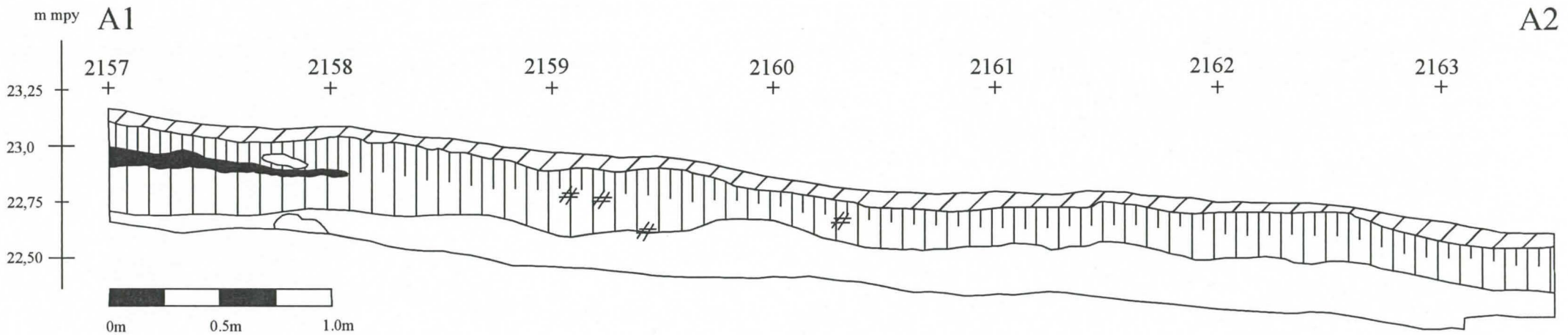
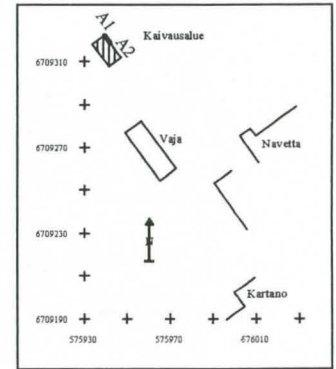
LIETO VANHALINNA LINNAVUORI KOILLISRINNE 2002-2003	
KARTTA NRO 1	REK. NRO 1:102
TASO 1	
TURUN YLIOPISTO / ARKEOLOGIA	
TL 068.5 / KP2 22.91 M	MK 1:50
PUHTAAKSI PIIRTÄNYT JANNE HYMYLÄ	
KRISTIINA KORKEAKOSKI-VÄISÄNEN	

- KIVI
- HIILI
- HIEKANSEKAINEN KULTTUURIMAA
- VÄRJÄÄNTYNYT SILTTI
- SILTTI

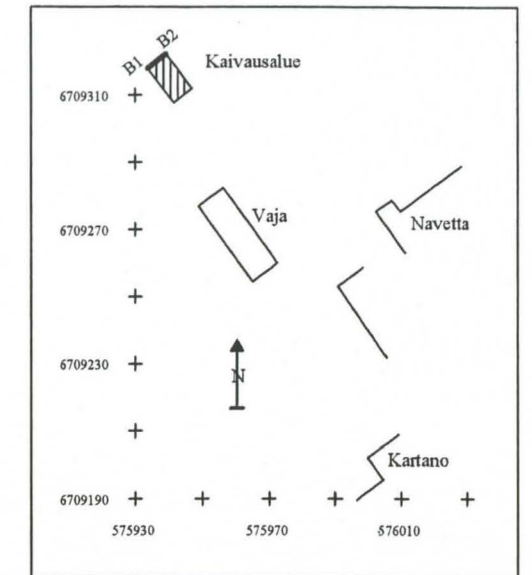

LIETO VANHALINNA LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KARTTA NRO 3	REK. NRO 1:102
TASO 3	
TURUN YLIOPISTO / ARKEOLOGIA	
TL 068.5 / KP2 22.91 M	MK 1:50
PUHTAAKSI PIIRTÄNYT JANNE HYMYLÄ	
KRISTIINA KORKEAKOSKI-VÄISÄNEN	

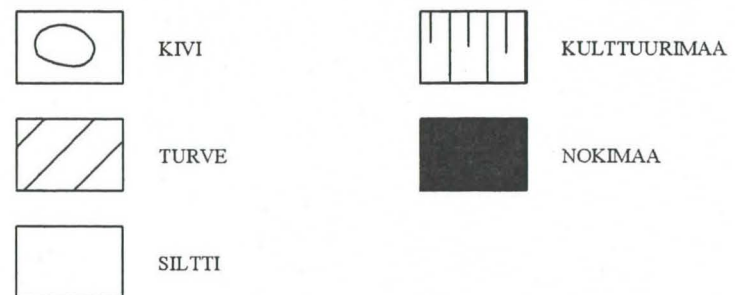
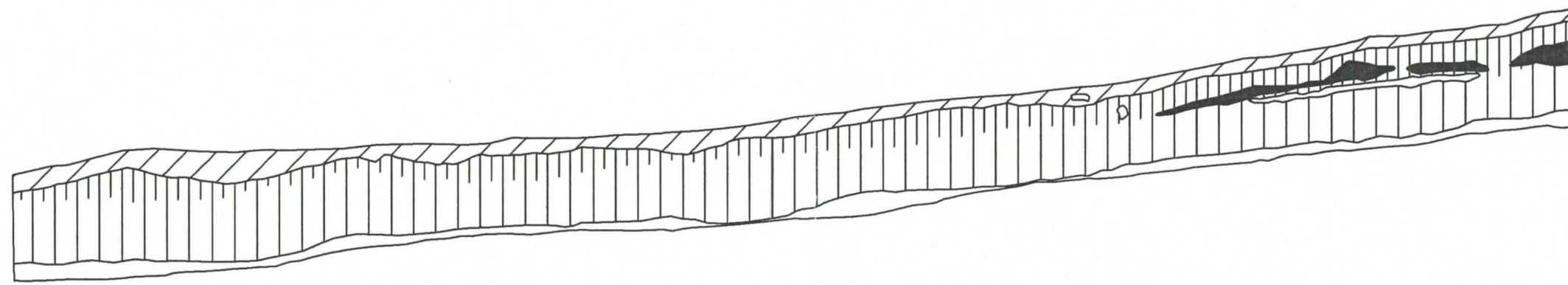
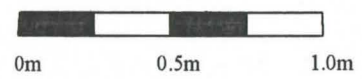
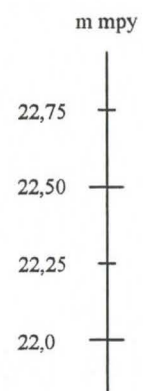
	KIVI		KULTTUURIMAA
	HIILI		NOKIMAA
	TURVE		SILTTI

LIETO VANHALINNA LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KARTTA NRO 4	REK. NRO 1:102
SW-PROFIILI	
TURUN YLIOPISTO / ARKEOLOGIA	
TL 068.5 / KP2 22.91 M	MK 1:25
PUHTAAKSI PIIRTÄNYT JANNE HYMYLÄ	
KRISTIINA KORKEAKOSKI-VÄISÄNEN	

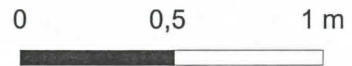
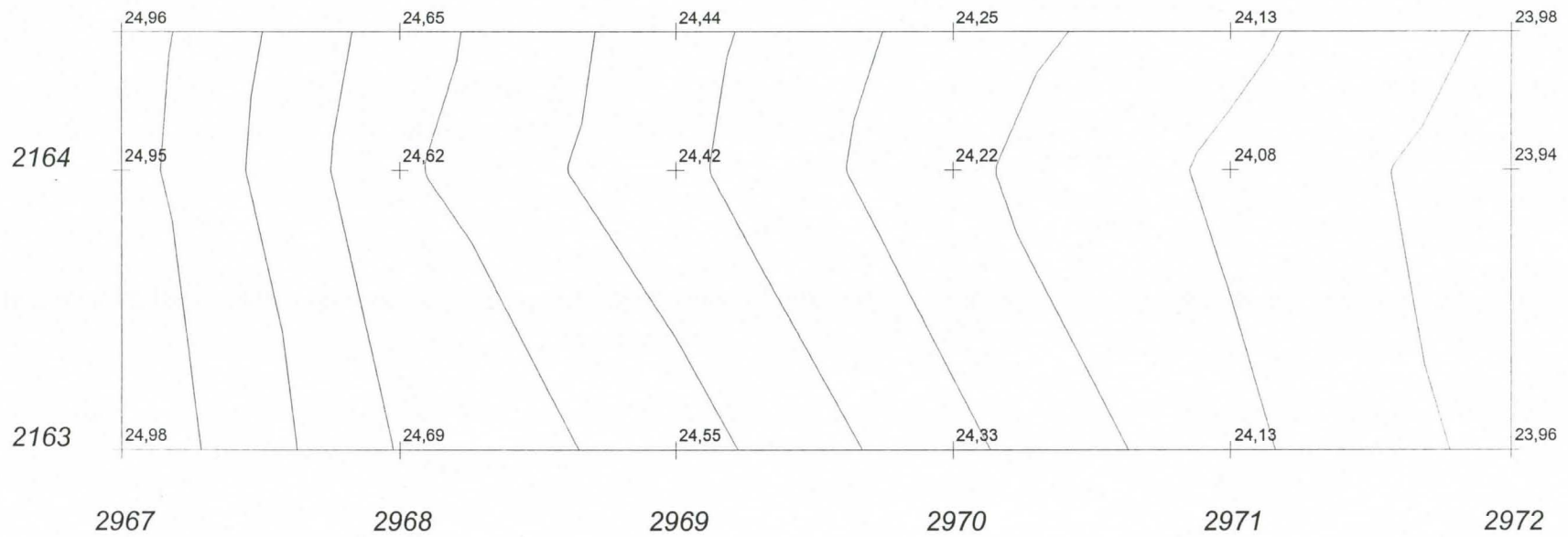

B1 B2

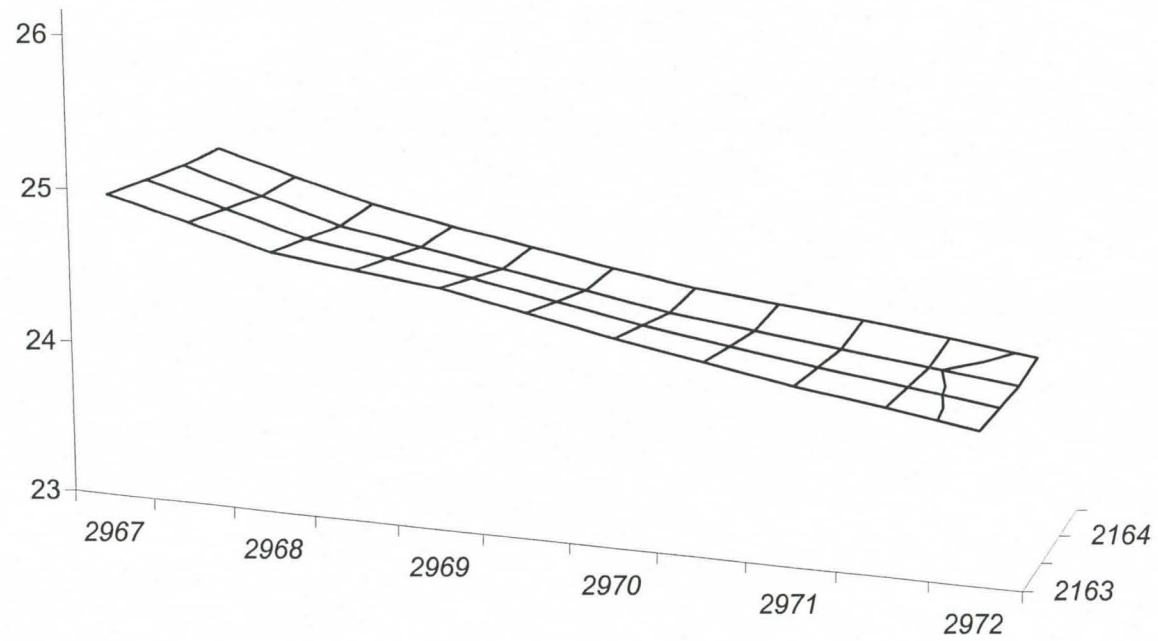
2986 + 2985 + 2984 + 2983 + 2982 + 2981 + 2980 + 2979 +

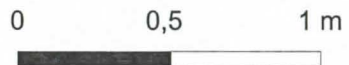
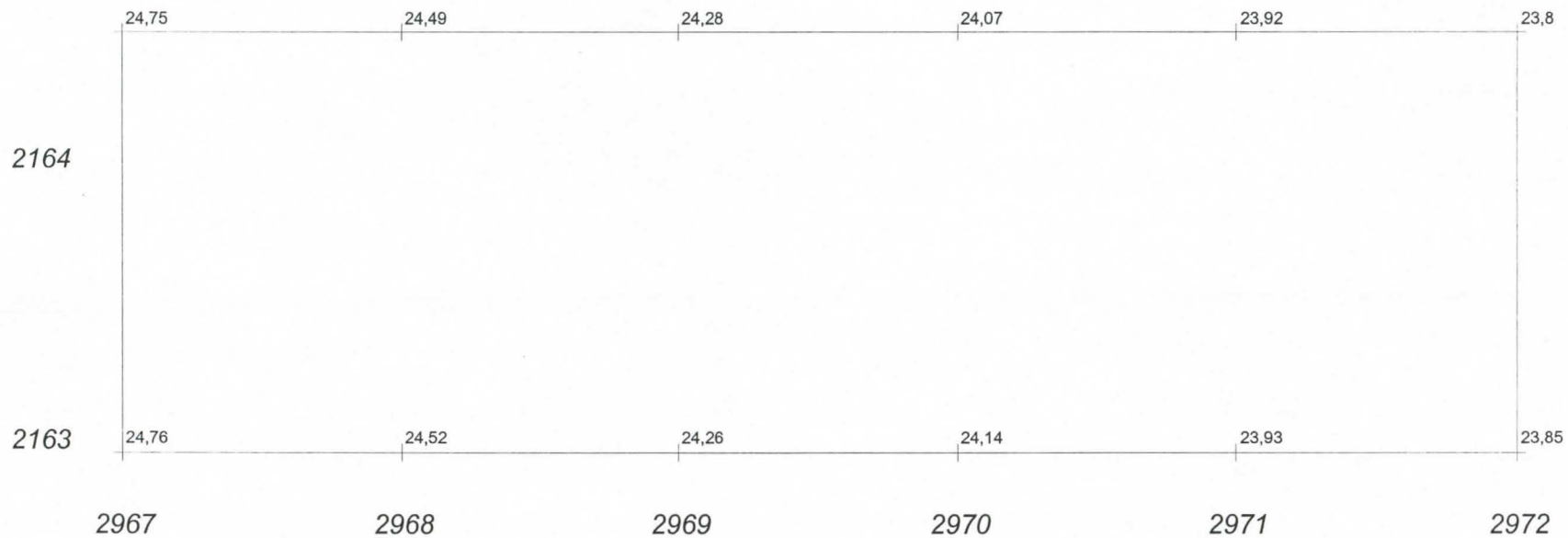
LIETO VANHALINNA LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KARTTA NRO 5	REK. NRO 1:102
SE-PROFILLI	
TURUN YLIOPISTO / ARKEOLOGIA	
TL 068.5 / KP2 22.91 M	MK 1:25
PUHTAAKSI PIIRTÄNYT JANNE HYMYLÄ	
KRISTIINA KORKEAKOSKI-VÄISÄNEN	

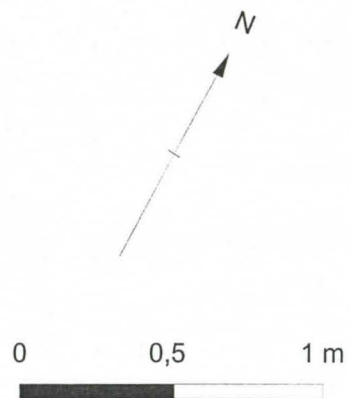
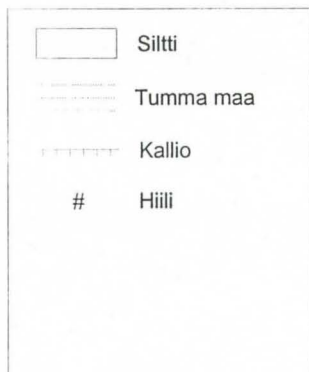
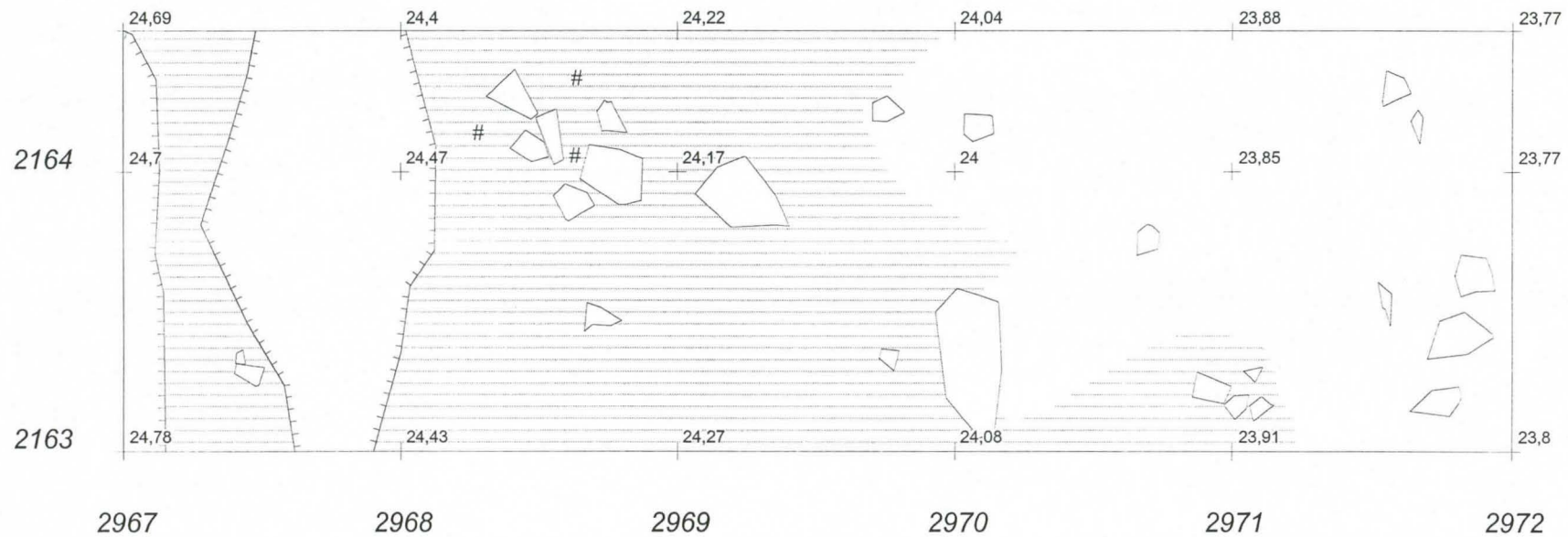
LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KOEJOJA	KARTTA 1
PINTAVAAITUS JA KORKEUSKÄYRÄT	
KORKEUSLUVUT M MPY (N43)	MK 1:25
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	

LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KOEJOJA	KARTTA 2
INTERPOLOITU PINTAPROJEKTIO	
KORKEUS M MPY (N43)	
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	

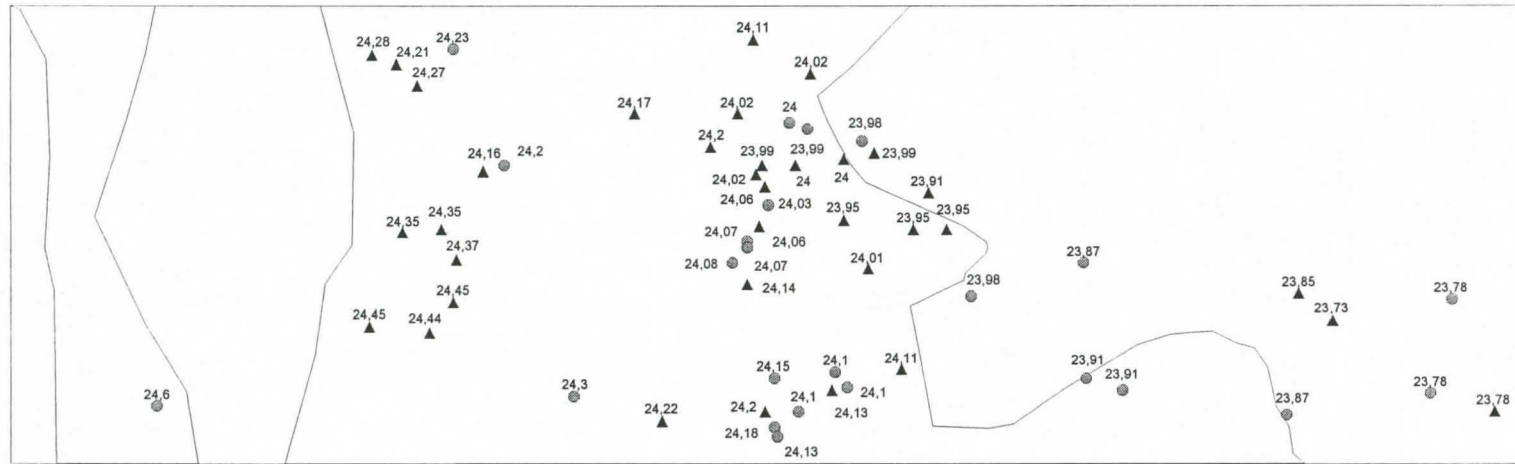
LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KOEOJA	KARTTA 3
TASO 1, VAAITUSLUVUT	
KORKEUSLUVUT M MPY (N43)	MK 1:25
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	

LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KOEJOJA	KARTTA 4
TASO 2	
KORKEUSLUVUT M MPY (N43)	MK 1:25
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	

2164

2163

2967

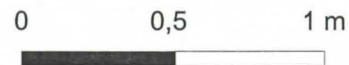
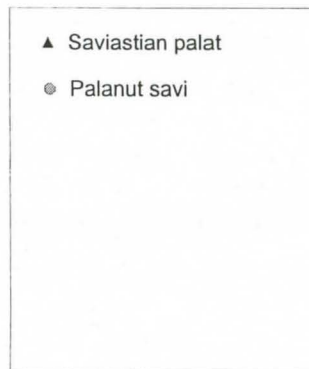
2968

2969

2970

2971

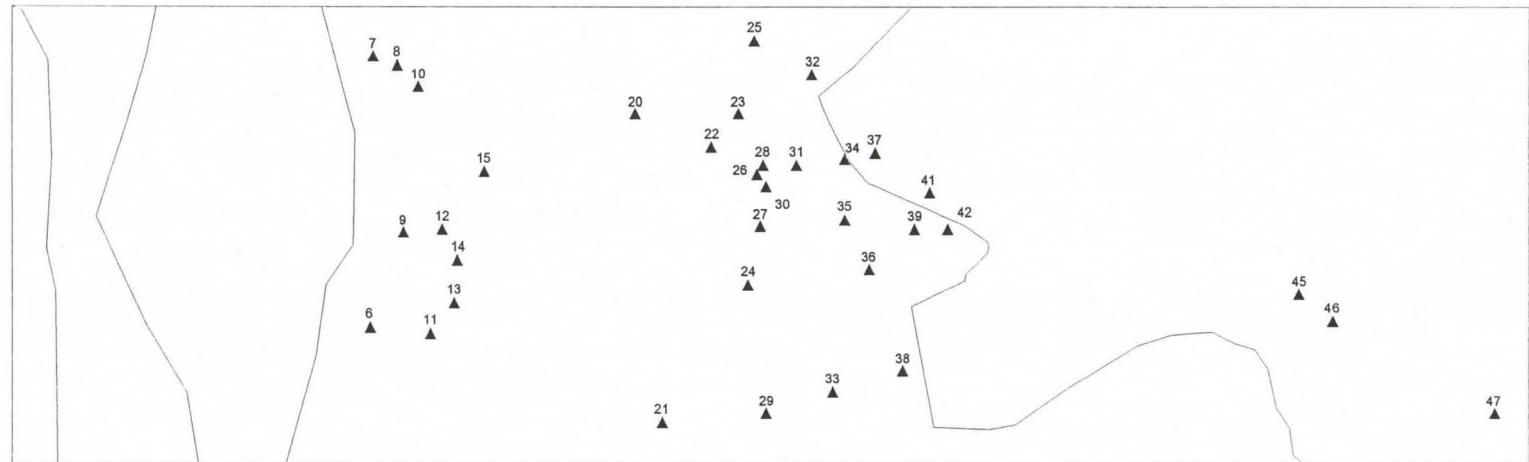
2972

LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISIRINNE 2003	
KOEOJA	KARTTA 5
SAVIASTIANPALOJEN JA PALANEEN SAVEN LEVINTÄ	
KORKEUSLUVUT M MPY (N43)	MK 1:25
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	

2164

2163

2967

2968

2969

2970

2971

2972

LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KOEOJA	KARTTA 6
SAVIASTIANPALOJEN LEVINTÄ	
NUMEROINTI TYA 819 MUKAAN	
	MK 1:25
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	

2164

2163

2967

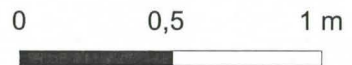
2968

2969

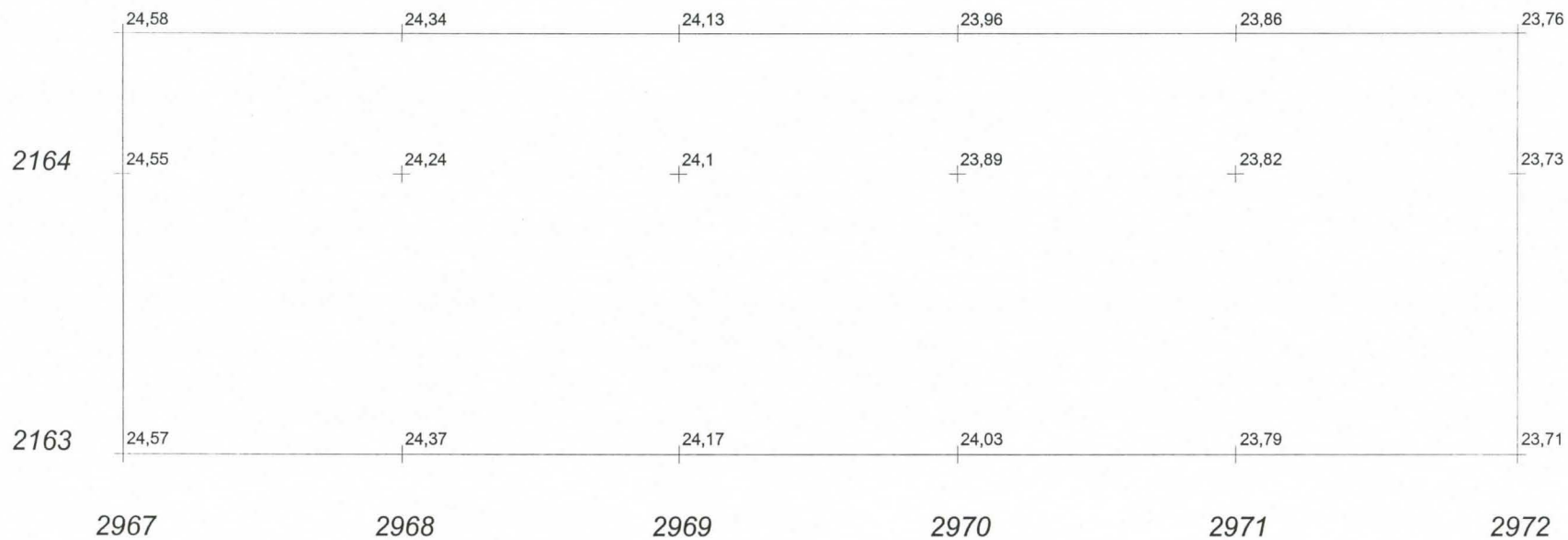
2970

2971

2972

LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KOEOJA	KARTTA 7
PALANEEN SAVEN LEVINTÄ	
NUMEROINTI TYÄ 819 MUKAAN	
	MK 1:25
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	

LIETO, VANHALINNA, LINNAVUORI KOILLISRINNE 2003	
KOEJOJA	KARTTA 8
POHJAVAAITUS	
KORKEUSLUVUT M MPY (N43)	MK 1:25
TURUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIA	
HENRIK ASPLUND	